

Съвременни изследвания: Представяне на книги
Contemporary Research: Books Review

**Пътеводител в дигиталния модус вивенди:
„Основи на медийната педагогика.
Пътеводител в света на дигиталната култура
и нейните средства“ – представяне на
книгата на Данаил Данов**

DOI 10.55206/TFWP4992

Симеон Василев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Имейл: sivasilev@uni-sofia.bg

„Основи на медийната педагогика. Пътеводител в света на дигиталната култура и нейните средства“ [1] е книга за медийната грамотност като ключова компетентност през 21. век. Тя е публикуваната през 2023 г. от Университетското издателство „Св. Климент Охридски“.

Това е книга, чиято стойност се измерва с богатия практически опит на проф. Данаил Данов и с теоретическите перспективи, които е заложил в нея.

Проф. дн Данаил Данов е преподавател в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ във Факултета по науки за образованието и изкуствата и преподава дисциплините: „Медиазнание“, „Медийна педагогика“, „Журналистически жанрове и формати“, „Информационни и комуникационни технологии и работа в дигитална среда“.

Още заглавието на книгата на проф. Данов предизвиква в съзнанието асоциация с „Пътеводител на галактическия стопаджия“ на Дъглас Адамс. Може би защото вече отдавна няма затътен и рядко посещаван край на съвременната информационна галактика. Всъщност разстоянието от Гутенберговата галактика до информационната империя на традиционните медии е цели пет века, а от нея до вселената на интернет е само някакви десетилетия.

Каква хубава дума – пътеводител! Тя е заложена в подзаглавието, а текстът напълно доказва смисъла в него. „Пътеводителят, пише авторът, дава полезни елементи за размисъл и конкретни инструменти за по-добро използване на средствата на дигиталната култура.“ [2]

И ето я за мен ключовата дума в книгата – *култура*, подложена на дигиталната революция, която твърде често създава илюзия за истина и която е способна да промени радикално начина на живот, да трансформира образованието и всички области на живота.

Другата ключова дума е *средства* и я намирам за такава, защото именно дигиталните средства конструират възприятията на човека и създават връзката със света и знанието.

Книгата има седем глави, в които всеки един от нас – читателите, може да си подреди мисленето за сложността на дигиталния свят, в който „опасности дебнат отвсякъде“ и в който дигитализацията заема все по-голямо място в културата на съвременните общества. Читателят може да получи познание за *дигиталния „модус вивенди“* [3], за взаимодействието и общуването в безкрайността на онлайн пространството, за медийната грамотност като висше изискване на съвременieto и като бариера срещу ‘медийните болести’: дезинформацията, фалшивите новини, манипулацията, кибертормозът, пропагандата и т.н.

Проблемът с дезинформацията, разпространявана от социалните мрежи, се определя от Римския клуб, влиятелен мозъчен тръст, като едно от най-сериозните предизвикателства пред човечеството. [4]

Според авторите на изследователския доклад, издаден през септември 2022 г., в книгата „Земя за всички“, „най-сериозното предизвикателство не е изменението на климата, загубата на биоразнообразие или пандемията, а колективната неспособност да се прави разлика между факти и измислици“. [5]

Световният икономически форум в своя „Доклад за глобалните рискове“ (World Economic Forum. The Global Risks Report 2024) реагира по същия начин. Според него „дезинформацията, базирана на изкуствено генерирани изображения и видеоклипове, е най-големият риск тази година“. [6]

Книгата на проф. Данов в това отношение отговаря напълно на изискванията на времето, на съвременната педагогика, на медийната наука и на качествените комуникационни изследвания. Монографията убедително показва колко важни са медиите за разбирането на сложното взаимодействие между култура, комуникация и медии, както и за осмислянето на комуникационното влияние върху начините, по които обществата предават и създават значение и смисъл. Авторът е изключително убедителен в тезата, че за правилното разбиране на медийното съдържание не е достатъчен само критичният поглед към информацията или само уменията за присъствие в онлайн средата. За това са необходими ценности, етика, емпатия, справедливост. Без тях не могат да се осмислят закономерностите на създаването и разпространението на медийното съдържание.

Затова тази книга е принос в медийната педагогика, в разбирането и осмислянето на това, което ни поднася дигиталният свят – като преживяване и като социокултурна ориентация в *дигиталния обмен на символи*, знаци и значения в множество контексти. В нея по много елегантен и убедителен начин събира в едно емоция и рация, практически опит и теория. Тя е заредена с прагматично отношение към *дигиталната култура* и най-вече предпазва от нейното идеализиране като някакъв „компютърен педагогически процесор“ и от страховете, които тя предизвиква. Все неща, които са пазители на човешкото общуване в света на съвременния *хомо дигиталис* и неговия *дигитален модус вивенди*. Все неща, които са изключително важни за „дигиталните по рождение“ – децата, но и за възрастното поколение, чиято дигитална възраст във времената на голямата промяна на медийната енергия, предизвикана от технологиите, е все още... детинска.

Основният извод, който тази книга дава на читателя, е изразен от автора много точно и ясно. „[...] не простото отрицание на средствата и практиките на дигиталния свят, не липсата на желание за търсене на възможностите за намиране на вярно решение, а задълбоченият анализ, здравият

разум и позитивното отношение предлагат ключ към справяне с проблемите на дигиталното присъствие, позволяват свободата на мисълта и правилен избор на действията в дигиталното пространство, заемащо все по-значима част в цялостната човешка дейност.“ [7]

Без да предписва универсални рецепти за дигиталните предизвикателства, книгата на професор Данов свързва дигиталната култура и нейните средства с тяхното действие и въздействие, и е основана на педагогическо съзнание за медийна грамотност и висока научна и медийна култура.

Цитати и бележки

- [1] Данов, Д. (2023). *Основи на медийната педагогика. Пътеводител в света на дигиталната култура и нейните средства*. София: УИ „Св. Климент Охридски“. [Danov, D. (2023). *Osnovi na mediynata pedagogika. Patevoditel v sveta na digitalnata kultura i neynite sredstva*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“.]
- [2] Данов, Д. (2023). *Основи на медийната педагогика. Пътеводител в света на дигиталната култура и нейните средства*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 8. [Danov, D. (2023). *Osnovi na mediynata pedagogika. Patevoditel v sveta na digitalnata kultura i neynite sredstva*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 8.]
- [3] *Modus vivendi* (от латински език) – начин на живот.
- [4] Римският клуб публикува доклади (“Reports to the Club of Rome”). За повече информация за създаването, историята, функционирането и дейности на Римския клуб (Club of Rome) виж в сайта <https://www.clubofrome.org/>. Retrieved on 02.02.2024.
- [5] Dixson-Declève, S. et al. (2022). *Earth for All: A Survival Guide for Humanity*. Gabriola Island, British Columbia, Canada: New Society.
Earth for All A SURVIVAL GUIDE for Humanity A Report to the Club of Rome (2022). Fifty Years After The Limits to Growth (1972) by Sandrine Dixson-Declève, Owen Gaffney Jayati Ghosh, Jorgen Randers Johan Rockström, Per Espen Stoknes.
- [6] *World Economic Forum. The Global Risks Report 2024*. (2024). Online. Colongny/Geneva: World Economic Forum. https://www.weforum.org/publications/the-global-cooperation-barometer-2024/?gad_source=1&gclid=EAIaIQobChMI2rDa2ovYgwMVS2hBAh1_KwnNEAAYAiAAEgLI_PD_BwE. Retrieved on 03.03.2024.
- [7] Данов, Д. (2023). *Основи на медийната педагогика. Пътеводител в света на дигиталната култура и нейните средства*. София: УИ „Св. Климент Охридски“, 9. [Danov, D. (2023). *Osnovi na mediynata pedagogika. Patevoditel v sveta na digitalnata kultura i neynite sredstva*. Sofia: UI „Sv. Kliment Ohridski“, 9.]

Проф. д-р Симеон Василев е преподавател във Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Автор е на книгите „Световният гамбит“, „Глобализираният абсурд“, „Версия „Международна политика“, „Десетилетието. В сянката на лидери, кризи, избори и войни“, „Лидерство и медии“, „В спиралата на споделянето. Медийно съдържание и социални мрежи“, „Медийна екосистема. Предизвикателства на трансформацията“.

Ръкописът е изпратен на 05.02.2024 г.
Приемане за публикуване: 20.03.2024 г.

Manuscript was submitted: 05.02.2024.
Accepted: 20.03.2024.

Брой 59 на сп. „Реторика и комуникации“ (април 2024 г.) се издава с финансовата помощ на Фонд „Научни изследвания“, договор № КП-06-НП5/65 от 08 декември 2023 г.

Issue 59 of the Rhetoric and Communications Journal (April 2024) is published with the financial support of the Scientific Research Fund, Contract No. KP-06-NP5/65 of December 08, 2023.